

in dit nummer

EDITORIAAL

**PS grootste bedreiging
voor Open Vld / 2**

BOEK VAN DE MAAND

**Economie en het dagelijks
leven / 3**

BOEKEN

**Afscheid van
Pieter Aspe / 7**

BUITENLAND

Het Spaanse spook / 8

VIERING

170 jaar Willemsfonds / 10

LVV

**Volg en herbekijk de events
van het Liberaal Vlaams
Verbond / 12**

Liberalisme versus Nationalisme

Kunnen het liberalisme en het nationalisme ooit één strijd voeren? Of gaan de liberale waarden boven het Vlaamse autonomiestreven? Wat betekent de 'L' en de 'V' vandaag nog in het 'Liberaal Vlaams Verbond'? **Lorenzo Terrière** en **Francesco Vanderjeugd** kropen in de pen en zijn van mening dat een liberaal nationalisme kan stoelen op het idee dat een gemeenschap burgerschap inhoudt. "Liberalen en Vlaams-nationalisten kunnen elkaar terugvinden in een gemeenschappelijk pleidooi voor "staatsvermindering", zo

menen beide auteurs. Politiek secretaris van het LVV **Lawrence Vanhove** schreef een wederwoord: "Hoewel het Vlaamse bewustzijn deel is van het DNA van de Vlaamse liberale beweging, is er nooit een nationalistische reflex geweest. De liberale waarden gaan boven het Vlaamse autonomiestreven. Decentralisatie vormt een liberaal streven, maar kan ook verder gaan dan louter het Vlaamse niveau."

Lees de opinies op blz. 4.

PS grootste bedreiging voor Open Vld

Een half jaar nadat Alexander De Croo het pak van premier aantrok, heeft hij een meer dan behoorlijk parcours gered. Dit in nooit geziene moeilijke omstandigheden. Van een normaal beleid was er geen sprake want de pandemie moest voortdurend gemonitord worden.

Hoewel de start star en stroef verliep, blijkt corona onder controle: de verspreiding van het virus neemt af; de vaccinatiecampagne loopt; de druk op de ziekenhuizen is verminderd; het plan naar de vrijheid is uitgestippeld. De man die lang van plan was om zeker niet in de voetsporen van vader Herman te treden, is hem vlotjes gepasseerd. Nu ja, wie zou ooit Herman De Croo mogen en kunnen passeren, uitgezonderd dan zijn zoonlief?

Van moetes

Zijn regering begon 'van moetes'. PS en N-VA kregen geen kabinet voor elkaar en de regering in lopende zaken van Sophie Wilmès kon niet blijven duren. Het geheim van De Croo is blijkbaar 'pragmatisme', met veel overleg, zakelijke efficiëntie, gezond verstand en daadkracht. In dat opzicht heeft niemand hem als liberaal ooit verweten de burger van zijn vrijheden te hebben beroofd: het moest nu eenmaal om de miserie met corona te overwinnen.

Hij zorgt dat iedereen mee is, dat de tegenstellingen, die er natuurlijk in een regering altijd zijn, niet te veel uitvergroot worden. Hij doet me wat denken aan Jean-Luc Dehaene: los een probleem pas op als het zich stelt, en als het zich stelt, pak het meteen aan. Sprak men in zijn geval oneerbiedig over 'loodgieterij': het ging vooruit met Jean-Luc. "Let the beast go!" zo riep hij in 1995 bij een bezoek als premier aan Texas tijdens een rodeorondje op een mechanische

"Iedereen kijkt uit naar de periode wanneer de gemeenschappelijke vijand 'corona' is verdwenen, als alles in de politiek weer 'business as usual' zal zijn."

stier. De Croo bereikte door die aanpak een eerbaar loonakkoord, voerde de effecten-taks in en probeert de eindjes aan elkaar te knopen op het vlak van de begroting. En dit onder de dreigende wolken van corona. Bovendien kan De Croo rekenen op stabiele ministers met een goed evenwicht tussen nieuw talent en ervaren rotten. Zijn relatie met zijn partijvoorzitter Egbert Lachaert is meer dan vriendschappelijk, en zijn leiderschap in het overlegcomité wordt door de minister-presidenten niet in vraag gesteld. Van een opendebatcultuur heeft men in de ploeg van De Croo nog nooit gehoord, het blijft allemaal behoorlijk discreet. Natuurlijk waren er ongelukken, aangekondigde beloftes, foute inschattingen van de ernst, onuitvoerbare coronamaatregelen, gerommel met de aankoop van vaccins of een slappe vaccinatiestart. De roepers langs de zijlijn kregen nooit echt veel applaus.

Business as usual

Hoewel de meeste sterren voor De Croo dus gunstig staan, een normaal politiek leven heeft de regering-De Croo nog niet gehad. Dus kijkt iedereen uit naar de komende periode wanneer de gemeenschappelijke vijand 'corona' is verdwenen, als alles in de politiek weer 'business as usual' zal zijn, de politieke tegenstelling zoals gewoonlijk opduiken en ruimte krijgen, en de profileringsdrang wat groter wordt. We kregen daar

al een lichtelijk voorspel van op 1 mei, het feest van de socialisten. Spanningen tussen socialisten en liberalen kunnen de ploeg-De Croo bedreigen. De dadendrang van Frank Vandenbroucke is bekend. Tot nu toe is de professor-minister voor De Croo een stevige steun geweest, maar zal dit zo blijven? En Vooruit-voorzitter Conner Rousseau wil 'sociale' accenten leggen. De socialisten riep luidt dat het met deze regering voor de werkgevers 'game over' was, die soep werd in de regering evenwel niet zo heet opgediend. Maar wat als straks het rode FGtB zich in Wallonië met de steun van PS-voorzitter Paul Magnette echt roert? Dat is de grootste bedreiging voor De Croo. We geven u hier met veel plezier de uitspraak hierover mee van Karel De Gucht in Knack: "De relatie tussen de PS en de Open Vld is als een wip. De ene keer mag Alexander omhoog, de andere keer PS-vicepremier Pierre-Yves Dermagne. Alleen zo kan het blijven duren." Tot er iemand genoeg heeft van dat wippen. In zijn partij, Open Vld, staat De Croo evenwel sterker dan ooit. Gesteund door 'vriend' Egbert Lachaert en Open Vld-ministers die zich (voorlopig) trouw gedragen, kan hij in 2024 bij de volgende verkiezingen de 'kanseliersbonus' leveren. Wellicht is het schandaal-Sihame dan vergeten, kan de man uit Brakel zijn bestuursperiode tot een goed einde brengen, en wenkt de regering-De Croo II. ■

Het boek 'Economie. En wat het alledaagse leven ons daarover leert' van De Tijd-journalist Bart Haeck, is een herwerkte, uitgebreide versie van zijn reeds in 2011 verschenen werk 'Brood, bier en biljartballen'. Een bijzonder interessant boek over economie, maar zeker geen academisch, saai studie- of handboek.

Economie en het dagelijks leven

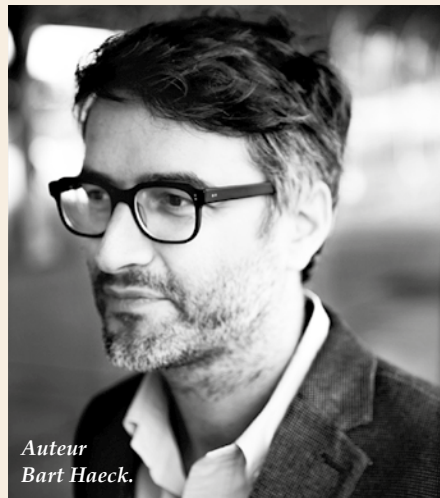

door Mark Bienstman
mbienstman@hotmail.com

Aan de hand van 50 representatieve, actuele thema's uit het uitgebreid vakdomein van de economie, wordt de lezer op een heel toegankelijke, zelfs grappige manier wegwijs gemaakt in deze materie. Elk thema beslaat nooit meer dan 5 pagina's, dus de schrijver weet ook heel goed de aandacht van de lezer te trekken en te behouden. En voor wie echt dieper op een of meer van die thema's wil ingaan, is er op het einde voor elk thema nog eens een meer dan degelijk extra hoofdstuk 'bronnen en leestips', waar men dan verder doorverwezen wordt naar de relevante en uitgebreide literatuur rond dit thema. Het boek doet denken aan de beleving in een sterrenrestaurant, waar alleen al de hapjes aanzetten om zo vlug mogelijk aan de hoofdschotel(s) te beginnen.

Bondig

Nu kan men gaan discuten of vitten (?) over de vraag: dekken (slechts) 50 thema's het hele universum van de economische wetenschap? Waarschijnlijk niet, daarom zou het wellicht ook beter geweest zijn om aan te geven dat het boek vooral focust op macro-economische thema's. M.a.w., het hele interne, bedrijfseconomische gebeuren komt slechts zijdelings aan bod. Bovendien, door die zelf opgelegde beperking van 5 bladzijden per thema worden onvermijdelijk bepaalde thema's iets te bondig, op het randje

Auteur
Bart Haeck.

van het populaire, aangekaart. Ik denk dan aan het thema nr. 38 over armoede. Als er – ondanks die 50 verschillende thema's-toch één rode draad door het boek loopt, is het wel de vaststelling dat 'de markt' alleen zeker niet alle economische en sociale problemen kan oplossen. Steeds zal er ook een belangrijke rol zijn weggelegd voor de overheid. Net zoals een voetbalmatch zonder regels of scheidsrechter in de kortste keren zal ontaarden in een brutale schop- en trekpartij, zo ook zal de economie alleen maximale welvaart en welzijn opleveren als er (duidelijke) spelregels zijn, en een arbiter die de regels doet naleven en desnoods kan afdwingen. Steeds verweeft de auteur die boodschap op een rustige, niet opdringerige manier in zijn betoog. De algemene indruk (en dus ook de opzet van het boek) blijft overeind: een heel erg

toegankelijke eerste kennismaking voor iemand die zich verder wil verdiepen in de ingewikkelde raderwerken van onze economie, en dus ook van onze samenleving. Zelfs een meer ervaren lezer zal er zeker ook zijn gading vinden, dankzij de soms originele, onverwachte voorbeelden en verbanden die de auteur legt. Waar velen – ten onrechte – denken dat economie een "ver van mijn bed show" is, toont de auteur aan dat we er elke dag, en méér dan we soms zelf beseffen, mee te maken hebben, en er zelfs deel van uitmaken.

Beleggingstips

Als toemaatje serveert de auteur in zijn laatste thema's zelfs enkele nuttige beleggingstips en hoe we met onze persoonlijke financiën kunnen omgaan. In een epiloog kijkt hij naar de 5 grootste macro-economische uitdagingen die ons, volgens de auteur, de komende jaren te wachten staan. Dus niet alleen door deze pedagogische benadering maar ook door zijn gevarieerde aanpak, verdient dit boek alle lof. ■

Bart Haeck, *Economie. En wat het alledaagse leven ons daarover leert*, Uitg. Pelckmans, Antwerpen, 2021, 315 blz., 22,50 euro.

Liberalisme en Vlaams-nationalisme: één strijd?

Hoe de “L” en de “V” uit het LVV met elkaar te verbinden

door Lorenzo Terrière & Francesco Vanderjeugd

Schaalverkleining

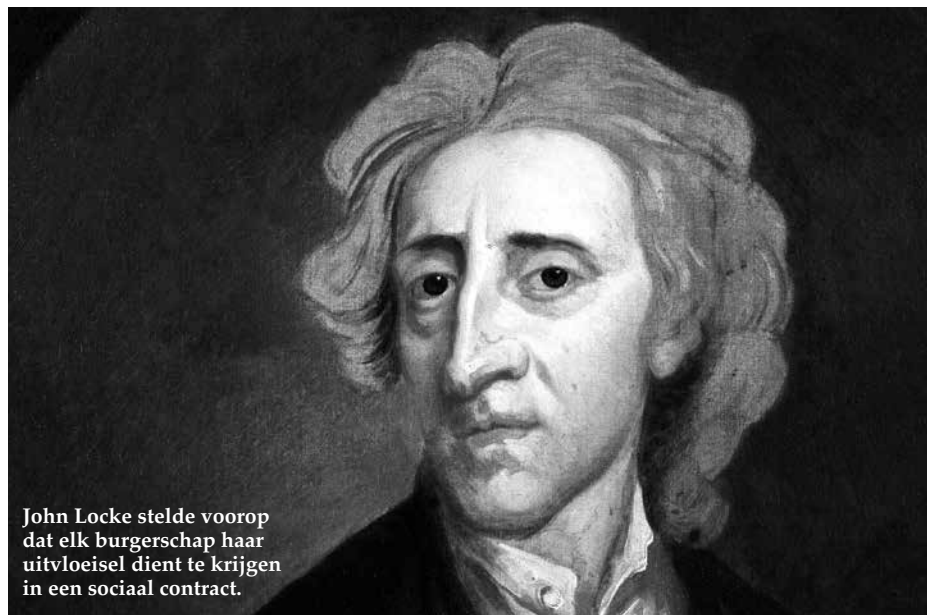
Het revolutiejaar 1848 is daarbij een sleutelmoment: over heel Europa ging toen de traditionele maatschappij-indeling in een stroomversnelling op de schop. Het liberalisme en het nationalisme waren de twee emancipatorische bewegingen die de motor vormden van deze omwenteling. Vele burgers raakten eindelijk bevrijd uit het beklemmende keurslijf van het Ancien Régime. De burgerij brak door als machtsfactor, belangrijke waarden als republicanisme en meritocratie kregen breder ingang, een nieuw tijdperk van economische en wetenschappelijke vooruitgang werd ingeluid.

De moderne ideeën van liberalisme en nationalisme gingen toen hand in hand. De multiculturele keizerrijken die de Westfaalse wereldorde hadden gedomineerd brokelden af ten voordele van meer homogene natiestaten. Er kwam een bestuurlijke herindeling op gang die vooral gericht was op schaalverkleining. Beleid kon daardoor weer beter aansluiten op specifieke bevolkingsgroepen, net zoals dit tijdens de vroege middeleeuwen al middels de stadstaten het geval was.

Lege schelp

Het tijdsgewricht van de 19e eeuw leert dat liberalisme en nationalisme elkaar intrinsiek niet uitsluiten. Sterker zelfs, zij kunnen el-

Meer dan honderd jaar omschrijft het Liberaal Vlaams Verbond zichzelf als een liberale beweging die bewust ook Vlaamsgezind is. Daarmee beoogt het LVV als één van de weinige autonome middenveldorganisaties beide gedachtegangen samen te laten sporen. Dat is een moedige en lovenswaardige positie. Tegelijk liggen echter in het huidige versnipperde politieke landschap de voorvechters van beide stromingen verdeeld over verschillende partijen. Die verspreide slagorde laat makkelijker toe om door de inhoudelijke concurrentie buitenspel te worden gezet. Nochtans horen beide overtuigingen wel degelijk onder één dak samen.

John Locke stelde voorop dat elk burgerschap haar uitvloeisel dient te krijgen in een sociaal contract.

kaar versterken en maatschappelijke doelstellingen realiseren wanneer de omgeving zich daartoe leent. Geen van beide visies is per definitie links of rechts, progressief of conservatief. Wel belangrijk is dat het liberalisme een volwaardige ideologie vormt terwijl dit niet geldt voor het nationalisme. Die laatste filosofie kan best omschreven

worden als een lege conceptuele schelp die, afhankelijk van hoe zij naderhand wordt opgevuld, een concrete betekenis krijgt. Dat invullen kan bijvoorbeeld op een blauwe manier: er is met andere woorden een liberale weg die naar zelfbeschikking leidt.

De twee hoofdbestanddelen van beide stromingen, namelijk het individu en de ge-

meenschap, zijn dus geen tegengestelden. Het nationalisme biedt individuen een identiteit. Geen enkel individu is namelijk volledig losgekoppeld van context of gemeenschap, maar het individu kan wel vrij zijn binnen die specifieke leefomgeving.

Een liberaal nationalisme stoelt dan op het idee dat een gemeenschap burgerschap inhoudt. Cruciaal is het inzicht dat iedereen tot dit burgerschap kan toetreden. Yael Tamir omschreef groepsrechten terecht als individuele rechten en in plaats van als collectieve rechten. Groepsrechten zijn bovendien inwisselbaar. Een persoon kan zijn of haar oorspronkelijke lidmaatschap wijzigen via een transitieperiode die integratie binnen de nieuwe gemeenschap voorbereidt. Identiteit kan dus evolutief zijn en hoeft heus niet als een vaststaand feit van bij de geboorte aanzien te worden.

Staatsvermindering

Het Vlaams-nationalisme zoals we dit in het noordelijke landsgedeelte aantreffen is maar één verschijningsvorm van de bredere nationalistische stroming. Ook vandaag nog kan ze als een motor van de verandering en een vrijheidsbeweging worden aanzien.

John Locke stelde voorop dat elk burgerschap haar uitvloeisel dient te krijgen in een sociaal contract. Taal is evident een wezenlijk onderdeel van de identiteit van dit politieke burgerschap. De taal is immers de code om onderling te kunnen samenwerken. In Vlaanderen is dat communicatiemiddel het Nederlands, in het zuidelijke landsgedeelte het Frans. Een ander soort burgerschap vergt ook een ander sociaal contract. Het is die contractuele oefening in efficiëntie en legitimiteit die de inzet moet vormen van een volgende institutionele ronde. Liberalen en Vlaams-nationalisten kunnen elkaar daar terugvinden in een gemeenschappelijk pleidooi voor "staatsvermindering". ■

Liberalisme en Vlaams-nationalisme

Politiek Secretaris Lawrence Vanhove schreef een reactie op voorgaande tekst. Hoewel het Vlaamse bewustzijn deel is van het DNA van de Vlaamse liberale beweging, is er nooit een nationalistische reflex geweest. De liberale waarden gaan boven het Vlaamse autonomiestreven. Decentralisatie vormt een liberaal streven, maar kan ook verder gaan dan louter het Vlaamse niveau.

Geen gemeenschappelijke strijd

door Lawrence Vanhove,
politiek secretaris LVV

Taalminnendheid en Vlaams bewustzijn behoren tot het DNA van onze vereniging, het LVV, getuige ook het nauwe verwantschap met organisaties als het Willemsfonds dat nu zijn 170ste verjaardag viert, en de historische rol binnen Vlaamse liberale beweging. Een Vlaamse reflex met een emancipatorische inslag. Het LVV stond tevens op de

eerste rij bij de oprichting van de Vlaamse PVV in 1972 en aan de doopvont van de VLD-Partij van de Burger in 1992. Toch prevaleert het Liberale boven het Vlaamse.

'Gestolen confederalisme'

De liberale waarden zijn primair, het Vlaamse aspect is secundair en ter ondersteuning van onze waarden. Anno 2021 impliceert dat dat deze gezonde reflex niet mag uitmonden in dogmatisme. De →

Het LVV speelde een belangrijke rol bij de oprichting van zowel de PVV in 1972 (op de foto gewezen PVV-partijvoorzitter Willy De Clercq) als de VLD-Partij van de Burger in 1992.

groep of gemeenschap gaat nooit boven de onvervreembare rechten van het individu. Vlaams bewustzijn is geen variant op het Vlaams-nationalisme. Praktisch wil dat zeggen dat het nooit een doel op zich mag zijn om bevoegdheden op Vlaams niveau te plaatsen. Decentralisatie is voor het merendeel van de thema's de correcte liberale uitkomst van een efficiëntie- en effectiviteitsdenkoefening, maar dat wil nog niet zeggen dat het Vlaamse niveau daarom het enige juiste is. Een versterkt lokaal niveau, waarbij we de oefening van de regiovorming en fusiegolf volledig moeten doortrekken, kan voor sommige thema's gerichter soelaas bieden voor een aanpak op maat van de burger. Denk aan armoedebestrijding of openbaar vervoer. Dit is eigenlijk 'confederaler' dan het vermeende confederalisme van de nationalistische partij. Een begrip dat de N-VA gestolen heeft van

onze beweging, maar bij haar verworden is tot een label voor doorgedreven federalisering. Toch is het juist dat een legitiem streven naar meer autonomie, waarbij de politieke realiteit in het zuiden en het noorden van het land kunnen afgestemd worden op de sociaal-economische wensen; in dit land door de specifieke context een legitieme liberale strijd is. Om die reden mogen we niet de fout maken om van de vijand van onze vijand een vriend te maken, maar moeten we een degelijke staatshervorming post-2024 nastreven. Dit hand in hand met een zogenaamd kerntakendebat en dus 'staatsvermindering'. In die zin gaat samenwerking met de nationalist in het uittekenen van de nieuwe staatsstructuur noodzakelijk zijn.

Antiliberaal natiestaten

De auteurs Terrière en Vanderjeugd verwijzen echter naar de natiestaten als liberale katalysatoren. Hoewel de 19e -eeuwse grondwetten, en bij uitstek de Belgische nota bene, wel degelijk liberaal waren, ligt de ware liberale aard van de 19e eeuw ook in het internationalisme en kosmopolitisme. Ja, de 19e-eeuwse liberale waarden werden vastgelegd in de grondwetten van de nieuwe naties. In die zin was er een soort van liberaal nationalisme. Maar diezelfde natiestaten ontpopten zich in de 20e eeuw tot een antiliberaal machinerie. De 20e eeuw werd totalitair dankzij de natiestaten, niet ondanks. De auteurs menen ook dat nationalist en liberalen onder één dak horen. Dat willen we ten stelligste betwisten. We zitten met een onnatuurlijk-

ke situatie waarbij het nationalistische streven voor autonomie en het liberale streven naar een efficiëntere en effectievere overheid gelijklopen. Indien we post-2024 een fundamenteel andere institutionele context kunnen bewerkstelligen, en de verschillende niveaus voor hun coherente bevoegdheidspakketten zelf grossomodo instaan voor de financiering, dan valt die onnatuurlijke situatie weg. Samenwerking over partijgrenzen heen over de staatsinrichting van de toekomst zal noodzakelijk zijn, en ten dele zal de N-VA gelijkaardige drijfveren hebben als de liberalen.

Echter moeten wij er voor zorgen dat de oefening verder gaat en ook de lokale niveaus nieuwe bevoegdheden krijgen, het Zwitserse model doet dan al snel op als voorbeeld. Eens die staatshervorming achter de rug is moet N-VA een nieuwe positie innemen, en deze zal ongetwijfeld meer richting het centrum gaan. Het is algemeen geweten dat men daar de oefening zal maken in aanloop naar 2024 op, en zich meer als een CDU/CSU zal positioneren: zeg maar een moderne christendemocratische volkspartij.

Tabula rasa

De liberale partij dient te zorgen de nodige 'tabula rasa' te hebben uitgevoerd en terug geloofwaardig voor de dag te komen. Zo kunnen we het vrijgekomen terrein heroveren. Sociaal-economisch uitgesproken liberaal op federaal en Vlaams niveau. Qua onderwijs en arbeidsmarktbeleid op Vlaams niveau volop inzetten op een emancipatorisch verhaal. Op lokaal niveau kan men differentiëren naar de lokale noden en kan de liberale partij zoals vanouds volks en sociaal voelend voor de dag komen. Maar voor we afdwalen: eens de onnatuurlijke positie van gelijklopende drijfveren voor nationalist en liberalen weggenomen zijn, opent zich de mogelijkheid om ons complexloos liberaal op te stellen. Mensen uit onze historische achterban, ontevreden kiezers, medewerkers en mandatarissen: we moeten openstaan om die personen terug onder het liberale dak te laten huizen. Sociaal-economische liberalen die de weg verloren en hun rug keerden naar het marketingliberalisme van vorig decennium? Uiterst welkom. Nationalisten én liberalen onder één dak? Nooit. ■

Op thrillergebied in Vlaanderen veroorzaakte Pieter Aspe (Pierre Aspeslag – 1953-2021), na Jef Geeraerts, een opmars. Meer en meer uitgevers waagden zich vanaf de jaren tachtig op het terrein van de misdaad-literatuur. In 25 jaar schreef Aspe 39 boeken over commissaris Van In wat ook een best aardige televisieserie opleverde. Aspe overleed op op 1 mei op 68-jarige leeftijd.

door John Rijpens

In 1995 werd zijn eerste-ling bij Manteau gepubliceerd ('Het vierkant van de wraak') en kon een snelgroeiend lezerspubliek kennismaken met Pieter Van In, toen nog adjunct-commissaris. Die had een pijnlijke scheiding achter de rug en was aanvankelijk niet erg blij te worden opgescheept met Hannelore Martens, "de meest sexy substituu-t van West-Vlaanderen". Van In dronk toen al zoveel Duvels dat het een raadsel was hoe hij nog kon functioneren. Meteen werd het duidelijk dat Aspe de personages van zijn hoofdpersonen uitvoerig en met liefde schetste, net als zijn lievelingsstad Brugge. Hij hield nog heel wat bijrollen achter de hand, de kans op een vervolg was groot.

Duvelsfeer

Dat kwam spoedig (in 1996 met 'De Misdasmoordenaars') waarin de Duvelsfeer werd gehandhaafd toen de bewoners van Brugge werden verwijderd uit de toeristische binnenstad door een aanslaggevaar. Aspe zorgde zelfs voor een aanslag uit het verleden en onge Duitsers.

Van In en Hannelore gingen samenwonen vanaf Aspes derde thriller ('De kinderen van Chronos', 1997), waarin de uitvoerigheid verdwenen is en vaart en plot glashelder. De minister van Buitenlandse Zaken neemt zelf aan de beschreven orgieën deel: Dutroux revisited wordt op blz. 181 al smalend opgemerkt. Aspe maakt alle verhalen over de befaamde roze balletten waar. Maar te snel en te simpel.

De overleden Pieter Aspe liet een indrukwekkend oeuvre achter zich.

Het stel Van In-Hannelore krijgt een kindje en Aspe wordt wat hij wilde: een misdaadauteur met veel pijlen op zijn boog. Het geheim van Aspe is het keiharde format: meestal slechts één lijk, dezelfde locaties, potentiële daders. De auteur heeft iets nostalgisch, iets gezelligs, ook al overkomt iemand iets verschrikkelijks meestal in het vertrouwde Brugge. Die combinatie maakte het lekkere lectuur en Aspe wordt rond de eeuwwisseling Vlaanderens best verkopende misdaadauteur, zijn boeken zijn gewoon leuk, soms verrassend, smeug van toon. Toch begint steeds meer het deductie-element te ontbreken. De auteur is daarin zijn personages voor en de spanning dat er iets moet opgelost moet worden duurt niet meer dan één scène, waarna Van In weer gaat eten of drinken.

Juichende uitgever

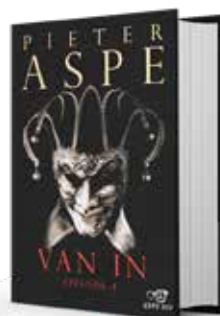
Ondertussen kan zijn uitgever bij elk nieuw boek blijven juichen, zelfs wanneer Van In wegens verdenking van verkrachting op non-actief wordt gezet. In enkele van zijn boeken anno 2003 (zoals 'Pandora') vertoont de Aspeformule sleetse trekjes. Corruptie en

overspel in eigen gelederen, een rookbomaanslag op het huis van Van In, meervoudige hulp van een waarzegster, het wordt wat te gekunsteld.

Zelfs het toevoegen van een derde rechercheur, Guido Versavel, die homo blijkt te zijn, brengt niet veel aarde aan de dijk. Maar Aspes lezers blijven trouw, zelfs zijn knipoogjes naar De Da Vinci Code in Rebus (2007). Na meer dan twintig bestsellers wordt het duidelijk dat Aspes weergaloze succes gebaseerd is op het uitmelken van zijn succesformule met één à twee nieuwe romans per jaar: 'De zevende kamer', 'Op drift', 'Bankroet', 'De cel', 'De vijand', 'Erewoord', 'Postscriptum', 'Min 1', 'Het laatste bevel', 'Het Janus-syndroom', 'De butlerknop'. Ze stijgen zelden boven de middelmaat uit. Het einde nabij richt Aspe in 2018 een eigen uitgeverij op en publiceert hij het boek 'Van In', waarin Van In met pensioen is en zijn gezin verdwenen. In 2019 volgt nog 'Van In- Episode 2' waarin een opa in een home zelfmoord zou gepleegd hebben met een spuit insuline. Van In gaat er achteraan

en krijgt te maken met sluikstorters, drugskoeriers, en bejaardenseks.

Aspe had zijn lezers tien nieuwe Van In-boeken beloofd. Het is bij twee gebleven. ■

Het Spaanse Spook

De maskers zijn afgefallen. Als ze ooit zijn opgezet. Spanje is, ondanks de democratisering, nooit meer geweest dan de schim van Franco. Landen met een verwasemd wereldrijk (Spanje, Groot-Brittannië, Frankrijk, Rusland) kunnen moeilijk afstand doen van hun gedrevenheid door absolutisme en centralisme.

door Lukas De Vos

Het heimwee naar vanzelfsprekende superioriteit knaagt voortdurend aan democratische gelijkshakeling en meritocratie. Absolutisme wordt gevoed door historisch vervormde beelden of mythes van een 'emanciperend' despotisme, Napoleon in Frankrijk, Stalin in Rusland, Franco in Spanje. Spanje heeft zich nooit kunnen losmaken van het simplistisch gelijk dat godgegeven was: de siamese tweeling Kerk en Staat is nooit helemaal van elkaar gescheiden. Waarbij staat moet gezien worden als een coalitie van grootgrondbezitters, oude adel, das Militär, gefortuneerde zakenlui en een groot deel van de middenstand.

Erfenis van Franco

De beste bewijzen zijn de 'nieuwe' grondwet en de traditioneel franquistische partij Partido Popular, de Volkspartij (PP). De PP noemt zichzelf christendemocratisch en centrumrechts. Daarom is ze ook lid van de EVP. De waarheid is dat ze nooit afstand heeft gedaan van de autoritaire erfenis van caudillo Franco die de democratisch gekozen republiek omverwierp in een bloedige burgeroorlog. De PP is na de dood van Franco eind 1975 opgericht door zijn oud-minister van binnenlandse zaken (en dus ook van onderdrukking van de minderheidstalen en -volkeren) Manuel Fraga Iribarne. Ze heette toen nog Alianza Popular, maar veranderde alleen van naam, niet van polariserend denken. Zijn opvolger, José María Aznar was even allergisch voor links en liberaal, hij kwam tenslotte ook uit een

De Spaanse Partido Popular heeft nooit afstand gedaan van de autoritaire erfenis van caudillo Franco.

andere "autonome gemeenschap" (Spanje is opgedeeld in zeventien van die streken), het Baskenland. Zijn grootvader was een hevig aanhanger van Franco, en een onwrikbaar centralist. Aznar was lid van de fascistische Falange, en heeft dat gedachtegoed nooit afgezworen. Ik heb zelf in Madrid zijn inhuldiging nog bijgewoond met wijlen Wilfried Martens (toen voorzitter van de EVP), en het koud zweet brak me uit toen ik de anticommunistische roepkoren en gezangen uit de contrarevolutie moest aanhoren van de duizenden, fanatieke aanhangers. En ik mag Guy Verhofstadt wel dankbaar zijn dat hij mij uit de klauwen van zijn lijfwachten hield toen ik de kleine man die Aznar was onverhoeds omverdroog op een persconferentie in het militair afgesloten perscentrum in Madrid.

De grondwet van 1978 moest van koning

Juan Carlos – straks meer over hem – de overgang naar de democratie en de rechtsstaat betonnen. Het probleem is alleen dat artikel 14 de gelijkheid van alle burgers voor de wet voorspiegelt, "ongelijk hun afkomst, ras, seks, godsdienst, overtuiging of elke andere persoonlijke of maatschappelijke omstandigheid". Dat vloekt met het onverkort toegepaste centralisme dat elk verzet als verraad en staatsgevaarlijk bestempelt, zoals Basken en Catalanen mochten onder vinden.

Klachten tegen de koning

Dat er nu al vier klachten tegen de voormalige koning lopen voor belastingontduiking, smeergeld, witwassen van zwart geld (al sinds de zaak Nóos uit 2010), en inbreuken op internationale rechtsregels is niet meer dan een doekje voor het bloeden: hij is netjes bij zelfgekozen ballingschap naar Aboe Dhabi uitgeleide gedaan, ongetwijfeld vanwege zijn grote verdienste door niet de kant te kiezen van de opstandige Guardia Civil onder kolonel Antonio Tejero (1978 en 1981, met de parlamentsbezetting – één man bleef onverstoortbaar rechtzitten: generaal Gutiérrez Mellado).

In februari had Juan Carlos een regeling getroffen met de fiscus, hij ging 4.395.901 euro terugbetalen voor privévluchten op staatskosten langs een stichting in Liechtenstein om. Alleen heeft het gerecht nu zware bedenkingen. Van wie komt dat geld? (De ex-koning zegt van gulle schenkers). Is dat wel koosjer geld of zwart geld uit belastingparadijzen? (Het bezit van de ex-koning wordt op twee miljard euro geraamd). En lopen de ontdoken aangiften niet veel hoger

Er lopen nu al vier klachten tegen de voormalige Spaanse koning Juan Carlos voor belastingontduiking, smeergeld en witwassen van zwart geld.

op? (Hoe verklaar je het smeergeld van Saoedi-Arabië bij de aanleg van de spoorlijn tussen Riad en Medina? Hoe kan hij kwansuis 65 miljoen geven aan zijn belangrijkste bijzit (van de bijna 500, sommige bronnen spreken van ruim 3.000 vrouwen waarmee hij zijn echtgenote bedrogen heeft), de Deense Corinna zu Sayn-Wittgenstein?

Corruptie

Corruptie blijft endemisch tot in de hoogste regionen. Tientallen bankiers en bedrijfsleiders zijn al berecht. Nu is uitgelekt dat de PP-regering Rajoy het moderne snelwegennetwerk dat met ruime Europese subsidies is aangelegd nog eens extra wou doen betalen door toeristen en vrachtvervoer. El Pais onthulde op 12 mei dat de rechtse regering liefst 2.743 miljoen euro jaarlijks wou binnenrijven – het zou elke argeloze reiziger 246 euro kosten, en elke trucker 7.066 euro. De voorstudie van Ineco had zelfs alternatieve plannen liggen die tot 21.942 euro opliepen voor vrachtwagens. Als een deel van dat geld ook in de partijkas zou terechtkomen, dan was het vorige schandaal klein bier in vergelijking. Voormalig penningmeester Luis Bárcenas bekende illegale partijfinanciering van de PP en sleept anderen mee in zijn val.

Dat die beschuldigingen verdrinken in de strenge aanpak van de coronacrisis door de linkse regering is aardig meegenomen voor de PP. Zij kan nu ongeremd de populistische toer opgaan, en dat heeft ze bij

enkele regionale verkiezingen ook schaamteloos gedaan. Met name in Madrid schrok lijsttrekker Isabel Díaz Ayuso voor geen enkele vuile streek terug om in te spelen op het ongenoegen van de horeca vooral dat er strenge lockdowns kwamen. “Vrijheid of Communisme!”, was haar slogan. Daarmee trok ze het oude blik van de burgeroorlog ongegeneerd open. Dat libertijns conservatisme – ze is tegen abortus, tegen “de dictatuur van het radicale feminisme”, tegen de “inhalige belastingaanslagen” – glijdt soepel heen over de feiten: volksgezondheid moet wijken voor de middenstand, ook al is Madrid zwaarder getroffen dan gelijk welke andere autonome gemeenschap; 15.000 doden op in totaal 78.000 voor heel Spanje, 700.000 besmettingen op een bevolking van 3,5 miljoen, 44 % van alle bedden op intensieve ingenomen door covidpatiënten.

Weer Franco

Verontrustend zijn vooral de onbeschaamde pleidooien voor het herstel van de Franco-politiek. Wie heeft een uiterst rechtse partij als Vox nog nodig als de PP al verder is opgeschoven? De uitslag loog niet: PP verdubbelde dik zijn zetels van 30 naar 65 op 136, net geen absolute meerderheid. Vox strand-

Voormalige Spaanse eerste minister José María Aznar was lid van de fascistische Falange, en heeft dat gedachtegoed nooit afgezworen.

de op eentje meer, 13. Slaag kregen de gematigde Ciudadanos, ze verloren hun 26 zetels, allemaal. En de socialisten moesten lijdzaam een verlies van 13 incasseren (nog 24), met zelfs minder stemmen dan plaatselijk links van Más Madrid. Uiterst links (Podemos) won wel drie zetels tot 10, maar haar leider, Pablo Iglesias, die ontslag had genomen als Spaanse vicepremier stapte ontgoocheld uit al zijn politieke mandaten. Ayuso had haar coalitie met Ciudadanos opgeblazen omdat die partij in Murcia haar samenwerking met de PP stopzette. De kiescampagne ging gepaard met doodsb bedreigingen, met kogels en messen, het burgerprotest van de Indignados van tien jaar geleden is ontwaard in vunzig populisme. Met de slogans steken oude demonen weer de kop op: op 6 december 2020 schreven 34 Oud-generaals en admirals, met honderden oud-officieren, een open brief aan de regering die ze een totaal gebrek aan patriottisme verweten – onder hen een putschist uit 1981 (Ricardo Pardo), een kleinzoon van Franco, en een idioot die vond dat “de enige keus die ons rest is te beginnen met de executie van 26 miljoen smeerlappen”.

Stieren

Een begin is gemaakt. Met het afslachten van stieren. Want de tauromachie is weer hersteld door Ayuso. Op 2 mei ging arena Las Ventas weer open (en was onmiddellijk uitverkocht), net voor verkiezingsdag. Alleen gaat het niet meer om de klassieke eer die Ernest Hemingway wou behouden: “De stier moet niet alleen met de muleta bedwongen worden, de matador moet een reeks geijkte passen zetten voor hij tot de doodsteek overgaat”. Het risico nemen om zelf op de hoorns te belanden. Maar het gaat niet meer om “courage, skill in his profession and grace in the presence of the danger of death” (The Dangerous Summer, in Life, 5 september 1960). Alleen om plat, bloed-dorstig vermaak. Om nergens anders aan te denken. ■

170 jaar Willemsfonds

Vijf jaar na de oprichting van de Liberale Partij in juni 1846 zag de oudste Vlaamse cultuurkoepel het levenslicht. Neutraal in zijn beginjaren, werd het Willemsfonds vanaf 1863 strijdend Vlaams vrijzinnig liberaal, zestig jaar voor de oprichting van het Liberaal Vlaams Verbond in 1913. En laat dat LVV ook nog eens opgericht zijn onder impuls van drie vooraanstaande Willemsfondsen, met name Max Roose, Julius Hoste sr. en Paul Fredericq. Reden genoeg om dit jubileum even in de verf te zetten.

door Bart D'hondt, Liberas

Onder flamingante vlag

Het verhaal van het Willemsfonds begint op 23 februari 1851. Eenendertig Gentse en zeven Brusselse initiatiefnemers richten een nieuwe neutrale culturele vereniging op die zich, wars van alle politieke scheidingslijnen, zal inzetten voor de erkenning en verdediging van het Nederlands als cultuurtaal en als officiële voertaal in Vlaanderen. Die erkenning moet dan een primaire hefboom worden voor de algemene maatschappelijke ontvoogding en economische ontplooiing van Vlaanderen. Het nieuwe cultuurfonds wordt genoemd naar de Vlaamse pionier Jan Frans Willems.

Ontstaan liberale cultuurkoepel

Tussen 1851 en 1861 tast het Willemsfonds voorzichtig het terrein af. Het Nederlands wordt actief gepromoot via de publicatie van boeken en liederteksten. Het Willemsfonds stimuleert de cultivering van de moedertaal in het onderwijs maar politiek en levensbeschouwelijk houdt het Fonds zich op de vlakte. Met het aantreden van Julius Vuylsteke als secretaris in 1862 wordt definitief gekozen voor een liberaal-vrijzinnig flamingantisme, voor 'klauwaard en geus'. De nieuwe bestuursploeg zet drie jaar later de stap naar het grotere publiek met een eerste reeks initiatieven in het kader van volksopvoeding. Vanaf 1868 worden, op initiatief van Vuylsteke, lokale afdelingen opgericht. Het zwaartepunt van de werking situeert

Viering van 75 jaar Willemsfonds in Gent in 1926.

zich in de grote en middelgrote steden waar een actieve middenklasse zich aangesproken voelt door de idealen van het Willemsfonds. Op het platteland is de dominantie van de katholieke zuil te groot en breekt het vrijzinnige Willemsfonds nooit op grote schaal door.

Emancipatie

De volksopvoedende activiteiten blijven in de daaropvolgende anderhalve eeuw een kerntaak van het Willemsfonds en evolueren naar vorm en inhoud mee met het veranderende tijdsbeeld tot het systeem van permanente vorming dat we vandaag kennen. De eerste volksvoordrachten gaan nog over relatief neutrale historische thema's maar anno 1952 is reeds sprake van een lezing met debat

over euthanasie en vandaag zit het Willemsfonds met voordrachten en forumgesprekken over bijvoorbeeld multiculturaliteit of burgerzin middenin de actualiteit. De volksboekerijen zijn een belangrijke tweede poot van het emancipatieprogramma. De eerste bibliotheek wordt door het algemeen bestuur in 1865 opgericht in het koffiehuis van de Gentse Minardschouwburg. In de daaropvolgende decennia openen ook de andere afdelingen kleine en grote bibliotheken met al dan niet een lees kabinet, afhankelijk van hun financiële draagkracht en de inzet van vrijwilligers. In dezelfde lijn ligt de derde poot van het emancipatiestreven. Tussen 1851 en 1973 brengt het Willemsfonds niet minder dan 368 eigen publicaties uit, naast 65 publicaties via aanverwante fondsen (het

Vuylstekefonds, De Schamphelaerefonds en De Hoonfonds) en talloze lokale periodieken. Van groot belang hierbij is het feit dat zo een forum is gecreëerd waarop ook uitgesproken vrijzinnige auteurs welkom zijn. Zij verwoorden hun visie en promoten het vrij onderzoek en denken. Onderwijs en vorming behoren eveneens tot de initiatieven van het eerste uur. Taalcursussen nemen een belangrijke plaats in, waarbij de cursus 'Nederlands' voor anderstaligen in Brussel - die nog steeds wordt gedoceerd - het onbetwiste koninginnenstuk is. Last but not least is er de aandacht voor muziek, met de uitgave van liederboeken en zangstukken, de organisatie van zangavonden en concerten en de vele volksvoordrachten over muziekcultuur.

Druk op beleid

Het Willemsfonds speelt in die anderhalve eeuw ook een actieve rol als drukkingsgroep in het brede politieke debat. Een rol die het LVV in latere jaren gedeeltelijk zou overnemen. Sinds de oprichting bevatten de jaaroverzichten een kritische doorlichting van de gevoerde politiek en ook in de eigen publicaties wordt het uitlokken van

polemieken niet geschuwd. Zo kunnen Julius De Vigne en Gustave Rolin-Jaequemyns in Willemsfondspublicaties pleiten voor de uitbreiding van het kiesrecht en kan Auguste Wagener in het 'Tijdschrift van het Willemsfonds' een lans breken voor de invoering van een algemene leerplicht. De thema's waarop het Willemsfonds focust, blijken duidelijk uit de petitities die het algemeen bestuur tussen 1860 en 1913 naar het parlement zendt. In zijn studie over die petitities stelt Harry Van Velthoven vast dat het Willemsfonds vooral de toepassing van de taalwetten op de voet volgt en bij mistoestanden aan de alarmbel trekt. De meeste aandacht gaat hierbij naar de taaltoestanden in het onderwijs, vervolgens naar het taalgebruik in bestuurszaken en in veel beperkter mate naar de toepassing van de taalwetten in de rechtspraak en in het leger. Twee wereldoorlogen en hun naweeën leggen die rol tijdelijk stil.

Cultuurpactenstaatsvorming

In de jaren 1960 positioneert het Willemsfonds zich - met de generatie van de historici Adriaan Verhulst en Walter Prevenier en de germanist Marcel Bots - opnieuw als actieve participant middenin de Vlaamse strijd. Veel meer dan voorheen gaat het hiervoor samenwerken met andere gelijkgestemde verenigingen. Zo vindt het Willemsfonds in het kader van de verdediging van de vrijzinnigheid bondgenoten in de Unie van Vrijzinnige Verenigingen (UVV) en de *Vrijzinnige Koepel*. Het Willemsfonds wordt uiteindelijk een van de belangrijke architecten van het Cultuurpact uit 1972 waarin de rechten van de vrijzinnigen worden erkend.

De kerntaak uit de beginnagen blijft wel dominant: de verdediging van het Nederlands als cultuur- en bestuurstaal in Vlaanderen. Zo is het Willemsfonds tussen 1965 en 1993 een drijvende kracht in het Overlegcentrum voor Vlaamse Verenigingen (OVV), dat om en bij de vijftig organisaties groepeerde met als stichtende zwaargewichten de drie grote cultuurfondsen: het Davidsfonds met Clem de Ridder, het Vermeylenfonds met Achilles Mussche en het Willemsfonds met Adriaan Verhulst. Deze laatste wordt gekozen tot

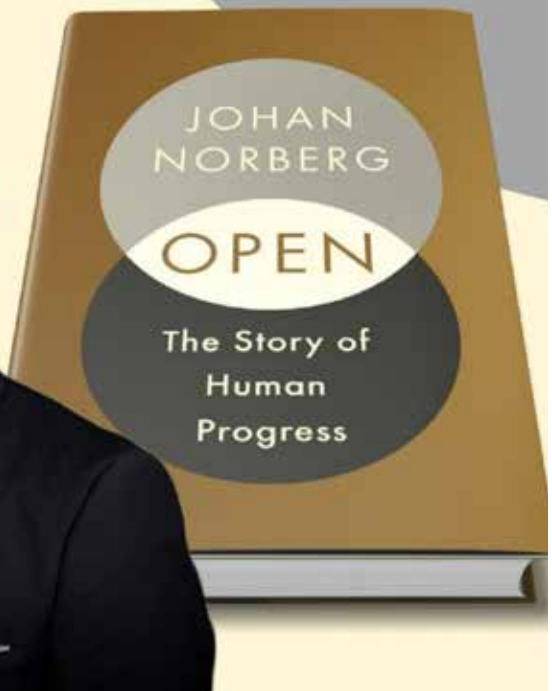
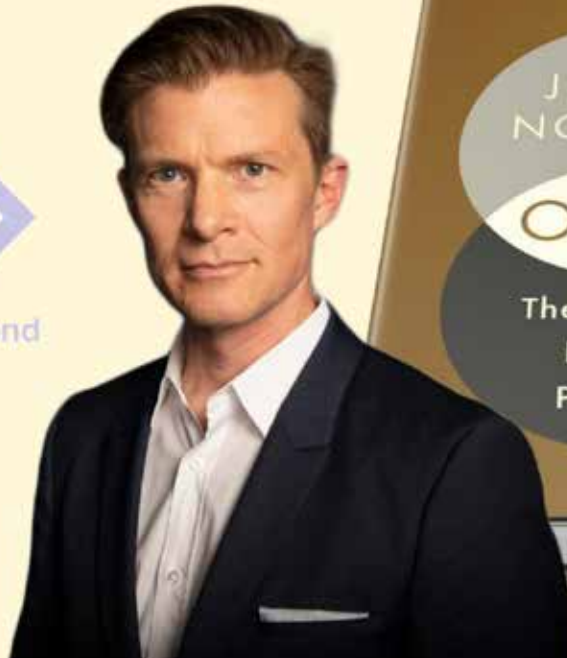

Viering van 150 jaar Willemsfonds: voorzitter Leo Ponteur werd in 2001 door koning Albert 1 ontvangen.

eerste voorzitter van het OVV en wordt het gezicht van een combattief Willemsfonds, dat zich engageert in de strijd voor Leuven Vlaams, de splitsing van de Université Libre de Bruxelles in een Nederlandstalige en een Franstalige afdeling, de inperking van Brussel, het recht op Nederlandstalig onderwijs in Brussel, de splitsing van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde en het uitdoven van de faciliteiten, om maar enkele thema's te vermelden. Ook de liberale partij blijft niet buiten schot. De visie van de unitaire PVV van Omer Vanaudenhove op de taalproblematiek beschouwt men als totaal onaanvaardbaar en het Willemsfonds wordt de natuurlijke bondgenoot van wie ijvert voor de oprichting van een Vlaamse PVV, wat in 1972 ook wordt gerealiseerd. In 1977 neemt het Willemsfonds een leidende rol op zich in het verzet tegen het Egmontpact en meer specifiek tegen het daarin opgenomen inschrijvingsrecht voor Franstaligen in de Vlaamse rand rond Brussel. Na de ondertekening van het Sint-Michielsakkoord in 1992, waardoor België een federale staat wordt, en als gevolg van de toenemende radicalisering stapte het Willemsfonds in 1993 uit het OVV. Onder voorzitters Leo Ponteur en Sylvain Peeters maakt het Willemsfonds ten slotte de overstap naar de eenentwintigste eeuw als een moderne Vlaamse cultuurvereniging met liberaal-vrijzinnige inspiratie. ■

Viering in 1893 te Aarschot van het eeuwfeest van de Vlaamse pionier Jan Frans Willems naar wie het Willemsfonds werd genoemd.

DE LIBERALE STRIJD IS NOOIT GESTREDEN

Binnen de rijke intellectuele traditie van het liberalisme komen bepaalde begrippen steeds terug: eigendomsrechten, vrije markten en openheid. De voorbeelden zijn goed gekend: Adam Smith ('the invisible hand'), Friedrich von Hayek ('spontaneous order'), Milton Friedman ('The pencil quote') en Karl Popper ('The open society and its enemies'). De mens heeft echter vaak moeite met openheid

en vrije concurrentie. Pandemieën, migratie, economische crisissen en dreiging van buitenlandse mogendheden: het zijn allemaal onderwerpen die zowel politici als kiezers doen kiezen voor misplaatst overheidsingrijpen, protectionisme en populisme. De liberale strijd is nooit gestreden.

De Zweedse auteur **Johan Norberg** heeft zich de jongste jaren een plaats

toegeëigend binnen de liberale canon. Boeken zoals 'In Defense of Global Capitalism' en 'Progress' zijn hier het bewijs van. In **zijn jongste boek 'Open'** toont hij op overtuigende wijze aan, geschraagd met tal van historische voorbeelden, waarom een open wereld met een open economie meer dan ooit de moeite waard is om voor te vechten.

Het Liberaal Vlaams Verbond nodigt u dan ook graag uit op een interview met Johan Norberg over zijn boek 'Open'.

De Nederlandse vertaling van dit boek verscheen recent en is uitgegeven bij Nieuw Amsterdam.

Het interview wordt gemodereerd door LVV-bestuursleden
Lawrence Vanhove en **Pieter Coene**.

Afspraak met het Liberaal Vlaams Verbond op **woensdag 26 mei 2021 om 20u**.

Waar? Het is een **online interview** (in het Engels) met achteraf mogelijkheid tot het stellen van vragen.

Het interview is te volgen via onze youtube of op facebook pagina en nadien daar te herbekijken!

HERBEKIJK DE LVV-EVENTS

Onze vorige events zijn ook nog steeds opnieuw te bekijken via de LVV-facebookpagina (<https://www.facebook.com/hetlvv>), onder meer het gesprek met Rik Van Cauwelaert over zijn jongste boek over Fons Verplaetse.